

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

10-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Jahongirov Burxon</i> O'ZBEKISTON VA BUYUK BRITANIYA MUNOSABATLARI	13-18
<i>Kenjayev Sardor Nurmurod o'g'li</i> AMIR TEMUR DAVRIDA MINTAQADA KATOLIK CHERKOVI FAOLIYATI	19-23
<i>Atamuratova Dilafruz Rashidovna</i> XORAZM TARIXINI O'RGANISHDA "TARJIMON" GAZETASINING AHAMIYATI	24-28
<i>Karimbayeva Salomatxon, Isxakov Bexzod Barkamalovich</i> FARG'ONA VODIYSI O'ZBEKLARI MODDIY MADANIYATIGA DOIR QARASHLAR TAHLILI	29-34
<i>Лукашова Наталья Михайловна</i> ИСТОРИЯ ТАШКЕНТА 30-Х ГОДОВ XVIII - ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XIX ВЕКА, ПРЕДСТАВЛЕННАЯ В РУССКИХ ИСТОЧНИКАХ	35-40
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> 1991–2025-YILLARDA O'ZBEKISTON-HINDISTON DIPLOMATIK VA TA'LIMIY HAMKORLIGINING RIVOJLANISHI: TARIXIY ASOSLAR VA ZAMONAVIY ISTIQBOLLAR	41-44
<i>Turdimuratov Yangiboy Allamuratovich</i> ETNOIQTISODIYOT XO'JALIK FAOLIYATI SEGMENTI SIFATIDA, UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI, FUNKSIYALARI VA SHAKLLARI	45-52
<i>Tursunov Farrux G'ulomovich</i> QASHQADARYO VOHASI TOJIKLARINING HUNARMANDCHILIK TAOMILLARIDAGI O'ZGARISHLAR	53-58
<i>Mullajanova Xosiyat Yazdankulovna</i> XIX ASR OXIRIDA RUS GEOGRAFIK JAMIYATNING ILMIY TADQIQOTLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	59-63
<i>Муминов Азизбек</i> ИСТОРИЯ ЖИЗНИ И НАУЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РАФАЭЛЯ ПАМПЕЛЛИ, ПРИЕХАВШЕГО В ТУРКЕСТАН В НАЧАЛЕ XX ВЕКА	64-69
<i>Suyarov Maxmudjon Sobirjon o'g'li</i> YUNON-BAQTRIYA TANGALARIDA AYOLLAR OBRAZI – DINIY-SIYOSIY RAMZ SIFATIDA	70-74
<i>Tuyev Fazliddin Erkinovich</i> BUXORO, NAVOIY VA SAMARQAND VILOYATLARIDAGI MUZEYLARINING XORIJIY ALOQALARI	75-80
<i>Mamatqulov Bekzod Sherozovich, Shonazarov Elnur Abbos o'gli</i> QASHQADARYO VILOYATIDA AYOLLAR BANDLIGI VA YENGIL SANOAT TARMOQLARINING IJTIMOIIY-IQTISODIY ROLI: TARIXIY TAHLIL VA NATIJALAR	81-85

<i>Jumayeva Shohida Choriyevna</i> SURXONDARYO VILOYATIDA CHORVACHILIK SOHASIDA MUTAXASSISLAR TAYYORLASH JARAYONIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR	86-90
<i>Azatov Allayar</i> RIVOJLANGAN O'RTA ASRLAR YOZMA MANBALARIDA QUYI AMUDARYO HAVZASI VA "XORAZM DENGIZI" TO'G'RISIDAGI MA'LUMOTLAR	91-99
<i>Ro'ziyeva Mashxura Abdimuminovna</i> LO'LILARDA O'ZLIKNI ANGLASHNING ZAMONAVIY JIHATLARI	100-105
<i>Orunbayev Asli</i> IKKINCHI MASHRUTIYAT JARAYONIDA JÖN TURKLAR HARAKATI VA RESPUBLIKA G'OYALARINING SHAKLLANISHI	106-113
<i>Matyaqbov Toyirjon Sultanbayevich</i> XORAZM VOHASI NEOLIT DAVRI O'RTA BOSQICHI KULOLCHILIGI XUSUSIDA BA'ZI MULOHAZALAR	114-116

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna, Abduljalilov Xojiakbar Abduljalil o'g'li</i> O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XUSUSIY SEKTORNING O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	117-122
<i>Bazarova Gulnora Gulamovna</i> O'ZBEKISTON IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHIDA SHANXAY HAMKORLIK TASHKILOTI.(UMUMIY MAQSADLAR YO'LIDAGI RIVOJLANISH).....	123-127
<i>Yadiyarova Shahnoza</i> THE ROLE OF THE MARKETING SYSTEM IN INCREASING THE COMPETITIVENESS OF LOCAL ENTERPRISES	128-135
<i>Нурмуродов Камолитдин Пирмаматович</i> НАУЧНЫЕ ВЗГЛЯДЫ К ПОНЯТИЮ ФИНАНСОВЫЕ РЕСУРСЫ	136-141
<i>Mamatqulova Muxlisa Mamirjanovna</i> O'RMON XO'JALIGINI MOLIYALASHTIRISHNING BYUDJET VA BYUDJETDAN TASHQARI MANBALAR HISOBIGA MOLIYALASHTIRILISHI	142-146
<i>Olimjonova Sexriyo Muzaffar qizi</i> TURIZM INDUSTRIYASI VA MEHMONDO'STLIK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH	147-150
<i>Anvarova Muhsinakhon Otabek kizi</i> THE ROLE OF BIOSPHERE RESERVES AND NATIONAL PARKS IN TOURISM	151-154

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Yusupova Ranoxon Tolibjonovna</i> TECHNICAL DEVELOPMENT AS AN ETHICAL-STRATEGIC RESOURCE	155-158
<i>Adilov Zafar Yunusovich</i> MAHMUD AZ-ZAMAXSHARIYNING INSON KAMOLATI HAQIDAGI FALSAFIY QARASHLARI	159-165

<i>Xo'janova Tamara Jo'raevna</i> YANGI DAVR VA HOZIRGI ZAMON FALSAFASIDA AXBOROT URUSHLARINI O'RGANISHNING PARADIGMALARI	166-170
<i>Narziyev Zubaydillo Ibodilloevich</i> AZIZIDDIN NASAFIYNING "ZUBDAT UL - HAQOYIQ" ASARI TASAVVUF FALSAFASIGA OID MUHIM MANBA	171-175
<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> YOSHLARDA MA'NAVIY VA AXLOQIY QIYMATLAR: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY O'RTASIDAGI TENGSIZLIKLAR VA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	176-179
<i>Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich</i> UMAR SUXRAVARDIYNING "AVORIF UL-MAORIF" ASARINING IJTIMOIY-AXLOQIY TAHLILI	180-185
<i>Shamsutdinova Nigina Karimovna</i> ABU ALI IBN SINO IRFONiy QARASHLARI: «TA'BIRI MANZIL» ASARI MISOLIDA	186-190
<i>Pardayeva Marhabo Davlatovna</i> "ODAMIYLIK" TUSHUNCHASINING ZAMONAVIY KONTEKSTDA TRANSFORMATSIYASI	191-197
<i>Aripova Zulfiyaxon Solijonovna</i> SHARQ FALSAFASIDA IJTIMOIY ADOLAT TAMOYILLARI: FOROBIYNING FALSAFIY MEROSI MISOLIDA	198-203
<i>Muxtorova Tutixon</i> ZAMONAVIY DUNYODA YOSHLARNING MA'NAVIY-RUHIY BARQARORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING FALSAFIY MASALALARI	204-211
<i>Xakimov Abdulboqi</i> YOSHLARDA MANTIQUIY VA TANQIDIY FIKRLASH QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISHDA FALSAFANING AHAMIYATI	212-216
<i>Sardorbek Jabbarov Buron o'g'li, Mirzakhmedov Abdurashid Mamasidiqovich</i> ISTE'MOLCHILIK JAMIYATIDA AHOLINING ISTE'MOL ME'YORI	217-224
<i>Taniqulov Jonibek Ashirkulovich</i> TA'LIM MADANIYATI VA UNING FALSAFIY FUNDAMENTLARI: KONSEPTUAL YONDASHUVLAR, GNOSEOLOGIK ILDIZLAR VA AKSIOLOGIK TAHLIL	225-229
<i>Бердалиева Севара Дамировна</i> СПОСОБЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРУДОВ АЛЛАМА ЮСУФА ХОСА ХАДЖИБА В РЕШЕНИИ СОВРЕМЕННЫХ ЭТИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ	230-234
<i>Хушбоков Ойбек Уралович</i> СОВРЕМЕННАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОНЦЕПТОСФЕРА УЧИТЕЛЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ	235-239
<i>Fayziyev Xurshid Jumayevich</i> VOLTER DAVRIDA FRANSIYADA MA'NAVIY MIHITNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	240-244
<i>Muxiddinova Hakimaxon G'ulomovna</i> EKOLOGIK TAFAKKUR VA YASHIL IQTISODIYOT – UCHINCHI RENESSANSNING YANGI FALSAFIY PARADIGMASI SIFATIDA	245-250

<i>Zokirov Mirzo</i> MAMLAKATLARNING TANAZZUL VA TARAQQIYOTINI BELGILOVCHI IJTIMOIY-FALSAFIY OMILLAR	251-255
--	---------

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Jo'rayev Nabi Narziyevich</i> O'ZBEK MILLIY LINGVOMADANIYATINING QADIMIYLIK VA ZAMONAVIYLIK ASOSLARI	256-262
<i>Eshtuhtarova Bibigul Bektoshevna</i> PRAGMATICS OF GENDERED COMMUNICATION IN ENGLISH	263-267
<i>Zaripova Matluba Kulfidinovna</i> GRAMMATICAL MEANS OF EXPRESSING PEJORATION IN UZBEK AND RUSSIAN	268-271
<i>Sayipova Dilobar Raximovna</i> ADABIYOT FANIGA OID KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIM TOPSHIRIQLARINING AHAMIYATI	272-275
<i>Soibova Gulchirov Bakhtiyorjon qizi</i> TRANSLATION ISSUES IN THE GENERAL AND SPECIFIC OCCURRENCE OF THE HORSE IN ENGLISH AND UZBEK CULTURES	276-281
<i>Zokirova Shaxzoda Nodirjon qizi</i> TELEVISION AS A RHETORICAL ARENA: THE MANIFESTATION OF CLASSICAL RHETORICAL CANONS IN MODERN TV GENRES	282-288
<i>Abdujalilova Ruxshona Abdug'afforzoda</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA KRIMINALINGVISTIK BIRLIKLARINING SHAKLLANISHINING GRAMMATIK XUSUSIYATLARI	289-293
<i>Abduraximova Feruza Boxadirovna</i> O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA OT YASOVCHI QO'SHIMCHALARINING QIYOSIY TAHLILI	294-300
<i>Jalolova Feruza Normurodovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK XALQ ERTAKLARINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI	301-305
<i>Ahrorova Nigina Anvarovna</i> MIFOLOGIK TASAVVURLAR MUAYYAN VOQELIK MOHIYATI	306-309
<i>Razikov Baxtiyor Kosimovich</i> MEMLAR TILIDAGI NEOLOGIZM: QOIDABUZARLIKMI YOKI INNOVATSIYAMI? O'ZBEK RAQAMLI DISKURSI MISOLIDA	310-314
<i>Kutbiddinova Nazokatkhon Dovudkhon qizi</i> GENDER-BASED DIFFERENCES IN THE USE OF PHRASEOLOGISMS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	315-319
<i>Nazarova Sabrina Zafarjon qizi</i> YOZMA NUTQDAGI GRAMMATIK BUZILISHLAR: AGRAMMATIK DISGRAFIYANING LINGVISTIK VA NEYROPSIXOLOGIK ASOSLARI	320-323
<i>Ёлдашалиева Мадина Зиёджон кызы</i> ЖЕНСКОЕ СЧАСТЬЕ КАК ПРИНЯТИЕ ЛЮБВИ И ЗАЩИТЫ В ПОВЕСТИ ЧИНГИЗА АЙТМАТОВА «ТОПОЛЁК МОЙ В КРАСНОЙ КОСЫНКЕ»	324-326

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Salimova Diyoraxon Baxtiyorjon qizi</i> HAVO TRANSPORTIDA TASHUVCHI JAVOBGARLIGINING NAZARIY DOKTRINASI	327-333
<i>Abdullayev Rustam Kaxramanovich</i> JINOYATLARNI TERGOV QILISHDA RAQAMLI DAKTILOSKOPIYANING IMKONIYATLARI	334-339
<i>Давронов Атобек Равшанович</i> ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ВСПОМОГАТЕЛЬНЫЙ СУБЪЕКТ УГОЛОВНОГО ПРОЦЕССА: ДОКТРИНАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ	340-349
<i>Eshturdiyeva Farangiz Baxodir qizi</i> O'ZBEKISTONDA HUQUQ IJODKORLIGI SIYOSATI: STRATEGIK PRINSIPLAR VA ULARGA YANGICHA NAZARIY YONDASHUV	350-355
<i>Исламов Самандар Олимжон угли</i> ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ КРИПТО-АКТИВОВ В СТРАНАХ СНГ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ	356-363
<i>Uteniyazov Keulimjay Kuanyshbayevich</i> AYBLOV TUSHUNCHASI, TURLARI VA UNING JINOYAT-PROTSESSUAL HUQUQ TIZIMIDAGI O'RNI	364-370
<i>Ikramov Abrorbek Kamoliddinovich</i> ASSOZ BOYISH NATIJASIDA VUJUDGA KELGAN MAJBURIYATLAR	371-375
<i>Muxitdinova Firuza, Saidakamal Mamasoliyev</i> ZAMONAVIY AXBOROT MAKONIDA INSON HUQUQLARINI HIMOYA QILISHNING XALQARO-HUQUQIY ASOSLARI	376-380
<i>Бахриддинова Бехруза Бахриддиновна</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНЫХ ПОДХОДОВ К СОВРЕМЕННОМУ ПОНИМАНИЮ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА	381-388
<i>Axmedov Dilshod Baxramovich</i> MA'MURIY SUDLARDA PROKUROR ISHTIROKINI SAMARALI TA'MINLASHNING AMALIY MASALALARI	389-394
<i>Shodmonov Farrux Fayzullo o'g'li</i> DAVLAT BOSHQARUVIDA TRANSCHEGARAVIY SUVLARDAN FOYDALANISHNING SAMARALI TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	395-401
<i>Bozorov Ulug'bek</i> TEXNIKA YO'NALISHI OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TALABALARNI KASBIY-HUQUQIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MODELI	402-407
<i>Nurullayeva Djamilya Sayfiyevna</i> O'ZBEKISTONDA SPORT TASHKILOTLARINING HUQUQIY MAQOMI VA ULARNING MOLIVAVIY MUSTAQILLIGI	408-413
<i>Reymbayeva Guldaulet Kurbanbayevna</i> TURIZM XIZMATI SOHASIDA ISTE'MOLCHI HUQUQLARINI HUQUQIY TA'MINLASH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI	414-420

<i>Shirinqulov Baxtiyor Iftixor o'g'li</i> MEHNATNI MUHOFAZA QILISH QOIDALARINI BUZISH JINOYATLARINI TERGOV QILISHDA KO'ZDAN KECHIRISH TERGOV HARAKATINI O'TKAZISHNING TAKTIK XUSUSIYATLARI	421-428
<i>Salomov Xumoyun</i> OMMAVIY-HUQUQIY MUNOSABATLARDA QONUNIYLIKNI TA'MINLASHDA PROKURATURA ORGANLARINING AHAMIYATI	429-433
<i>Kakhramonova Aziza</i> THE PRINCIPLE OF INTERNATIONAL LAW ENSURING THE RIGHT OF A CHILD TO LIFE, SURVIVAL AND DEVELOPMENT AND ITS ESSENCE	434-437
<i>Xoliqova Gavhar Ramazon qizi</i> XALQARO XUSUSIY HUQUQDA ALIMENT MAJBURIYATLARINI TARTIBGA SOLISHNING KOLLIZION MASALALARI	438-444
<i>Sharipov Firdavs Xolnazarovich</i> OLIY MAJLIS QONUNCHILIK PALATASINING QONUN IJODKORLIGI FAOLIYATIDA AYRIM YORDAMCHI TUZILMALARNING ISHTIROKI	445-450
<i>Nugmanov Nugman Abdullayevich, Nizomova Nastarin Vladimirovna</i> PARTICIPATION OF WOMEN IN SHAPING THE DIGITAL LEGAL SPACE	451-456
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Djamaldinova Shaxlo Obloberdiyevna</i> TIBBIYOT OLIYGOHI TALABALARINI EMOTSIONAL VA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	457-462
<i>Nabiullin Rishat Xismatullovi, Raxmonov Azizbek Abdullajonovich</i> XORIJDA KORPORATIV SPORTNI RIVOJLANTIRISH VA O'ZBEKISTONDA XORIJ TAJRIBASINI JORIY ETISH	463-468
<i>Xudayberganov Otabek Erkinovich</i> BASKETBOL VOSITALARI VA MUAMMOLI O'QITISH USULLARI YORDAMIDA JISMONIY MADANIYAT FAKULTET TALABALARINING KASBIY KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	469-474
<i>Nishonova Dilafruz</i> O'QUVCHILARDA IQTISODIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	475-480
<i>Davletyarova Laylo Baxodirovna</i> YENGIL ATLETIKADA TRENERLIK FALSAFASINI RIVOJLANISHI	481-486
<i>Madrahimov Alisher Maxammadibroximovich</i> O'RTA MAKTAB O'QUVCHILARI O'RTASIDA ZO'RAVONLIK PROFILAKTIKASINI YANADA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	487-493
<i>Шавилова Наталья Сергеевна</i> ПРИМЕНЕНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА: ВЛИЯНИЕ НА МОТИВАЦИЮ И КАЧЕСТВО ОБУЧЕНИЯ	494-500
<i>Nosirov Murod Zakirovich, Jonibekova Sevara Dilmurod qizi</i> FIZIK JARAYONLARNI KOMPYUTERDA MODELLASHTIRISH ORQALI TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH	501-508

<i>Mattiyeva Feruza Begmatdulabovna</i> ZAMONAVIY LINGVODIDAKTIK YONDASHUVLAR ASOSIDA TARJIMA DARSLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	509-515
<i>Qarshiboyeva Maftuna Komiljon qizi</i> RAQAMLI MUHITDA O'SMIR YOSHDAGI BOLALARNING ESTETIK EHTIYOJLARINING SHAKLLANISHI	516-519
<i>Usmonqulov Jo'rabek Erkin o'g'li, Kubayiva Sarvinoz Asrorbek qizi</i> TALABALARNING KASBIY MAHORATINI RIVOJLANTIRISHDA MUSTAQIL TA'LIMNING O'RNI VA AHAMIYATI	520-525
<i>Xayitova Dilovar Ismat qizi</i> STEAM INTEGRATSIYASI ORQALI AXBOROT-PROTSESSUAL TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI YO'LLARI	526-532
<i>Soliyeva Muqaddas Nurnazarovna</i> THE EFFECTIVENESS OF TASK-BASED LANGUAGE TEACHING (TBLT) IN UZBEK CLASSROOMS	533-537

Received: 15 September 2025

Accepted: 1 October 2025

Published: 10 October 2025

Article / Original Paper

FOREIGN RELATIONS OF MUSEUMS IN BUKHARA, NAVOI AND SAMARKAND REGIONS

Tuyev Fazliddin Erkinovich
(DSc) independent researcher

Abstract. The museums of Bukhara, Navoi and Samarkand aim to protect heritage and present cultural treasures to a wide audience by expanding cooperation with foreign museums, cultural institutions and educational organizations. These contacts are carried out in the form of traveling exhibitions, virtual projects, multimedia resources and exchange of experts. Cooperation is of great importance for museums in scientific research, preservation of exhibits, increasing tourist opportunities and integration with world cultures. For museums, foreign relations are a priority in cultural diplomacy, exchange of experience and integration of global values.

Keywords: Bukhara, Navoi and Samarkand regions, projects, museum-reserve, embassy, exhibition, France, Germany, South Korea and Turkey.

BUXORO, NAVOIY VA SAMARQAND VILOYATLARIDAGI MUZEYLARINING XORIJIY ALOQALARI

Tuyev Fazliddin Erkinovich
(DSc) mustaqil izlanuvchi
<https://orcid.org/0009-0008-9582-2598>
E-mail: fazli1820bek@gmail.com

Annotatsiya. Buxoro, Navoiy va Samarqand muzeylari xorijiy muzeylar, madaniy institutlar va ta'lim tashkilotlari bilan hamkorlikni kengaytirish orqali merosni muhofaza qilish va madaniy boyliklarni keng auditoriyaga taqdim etish maqsadini ko'zlaydi. Ushbu aloqalar ko'chma ko'rgazmalar, virtual loyihalar, multimedia resurslari va ekspertlar almashuvi shaklida amalga oshiriladi. Hamkorliklar muzeylar ilmiy tadqiqotlari, eksponatlarning saqlanishi, turistik imkoniyatlarni oshirish va jahon madaniyatlari bilan integratsiyalashuvida muhim ahamiyat kasb etadi. Muzeylar uchun xorijiy aloqalar madaniy diplomatiya, tajriba almashuv va global qadriyatlarining birlashuvida ustuvor o'ringa ega bo'ladi.

Kalit so'zlar: Buxoro, Navoiy va Samarqand viloyatlari, loyihalar, muzey-qo'riqxonasi, elchixona, ko'rgazma, Fransiya, Germaniya, Janubiy Koreya va Turkiya.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I10Y2025N12>

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. O'zbekistonning xalqaro aloqalari tarixiga bag'ishlab yozilgan ishlarga A.Qirg'izboyev, S.Jo'rayev, M.Raximov va boshqalarning kitoblarini kiritish mumkin. Ushbu yo'nalishda tadqiqot olib borgan olimlardan P.Sh. Xushbaqov, U.O. Narzullayev, N.Daminov va boshqalarni sanab o'tish mumkin. O'zbekiston xalqaro munosabatlar tarixiga qaratilgan tadqiqotlar o'zaro hamkorlikning umumiy, hududiy va alohida olingan mamlakatlar bilan aloqalar doirasini qamrab olgan. Milliy va mahalliy davlat arxivi materiallari, davriy matbuot hamda ilmiy-ommabop nashrlardan foydalangan holda, tanlangan muammo mohiyatini ochib beradi. Buxoro, Navoiy va Samarqand viloyatlaridagi

muzeylarining xorijiy aloqalari o'rganish jarayonida mantiqiy, ilmiy abstraksiyalash, induksiya, deduksiya, dinamikada o'rganish, qiyosiy tahlil va boshqa usullardan foydalanildi.

Natija va muhokama. Bugungi kunda jahon hamjamiyati madaniy merosni saqlash va uni kelgusi avlodlarga yetkazish masalasiga alohida e'tibor qaratayotgan bir paytda, O'zbekiston ham o'zining boy tarixiy merosi va bebaho yodgorliklari bilan xalqaro madaniy hamkorlikda faol ishtirok etmoqda. Ayniqsa, Buxoro, Navoiy va Samarqand viloyatlari — o'zlarida mujassam bo'lgan qadimiy me'moriy inshootlar, tarixiy obyektlar va muzeylar orqali nafaqat milliy meros, balki insoniyat sivilizatsiyasining muhim qismi hisoblanadi.

Ushbu hududlardagi madaniy meros obyektlari, muzeylar va tarixiy yodgorliklar xalqaro tashkilotlar — jumladan, YUNESKO, IKOMOS, va ko'plab xorijiy davlatlarning ilmiy, madaniy markazlari bilan faol hamkorlikda rivojlanmoqda. Bu hamkorliklar yodgorliklarni restavratsiya qilish, arxeologik tadqiqotlar o'tkazish, muzey ekspozitsiyasini yangilash va sayyohlikni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda[1].

Buxoro va Samarqand – dunyodagi eng qadimiy shaharlardan biri hisoblanadi. U YuNESKO tomonidan "Jahon merosi" ro'yxatiga kiritilgan. 1990-yildan Buxoro va Samarqanddagi yodgorliklarni saqlash va qayta tiklash ishlari Yevropa va Yaponiya hamda YuNESKO tashkiloti bilan hamkorlikda amalga oshirila boshladi. Fransiya, Germaniya, Janubiy Koreya va Turkiya kabi davlatlar bilan zarafshon vohasi viloyatlarida arxeologik tadqiqotlar va ilmiy almashinuv loyihalari olib borilgan. Jumladan, Buxoroda Germaniyaning German Arxeologiya instituti bilan qator qazish ishlari amalga oshirilgan. Navoiy viloyatida hanuzgacha to'liq tadqiq etilmagan ko'plab arxeologik obyektlar mavjud. G'ijduvon keramika markazi, Nurota dahasidagi tarixiy majmualar, Sarimoy, Qarman kabi joylardagi yodgorliklar so'nggi yillarda xalqaro e'tiborga tusha boshlagan. Janubiy Koreya va Xitoydan kelgan mutaxassislar bilan birgalikda hunarmandchilik merosi bo'yicha hamkorlik ishlari yo'lga qo'yilgan. Nurotadagi madaniy obyektlar Italiya va Fransiya bilan hamkorlikda ta'mirlangan.

O'zbekiston respublikasi o'z mustaqilligini e'lon qilgan kunning dastlabki yillaridayoq uzoq va yaqin xorijiy davlatlar bilan siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy-gumanitar tarmoqlari bilan tashqi aloqalarni yo'lga qo'ya boshladi. Jumladan, 1991-yil 25-dekabrda AQSh O'zbekiston Respublikasining mustaqilligini tan oldi. 1992-yil 19-fevralda AQSh va O'zbekiston o'rtasida diplomatik munosabatlar rasman o'rnatildi. Shu yili Toshkentda AQSh elchixonasi ochildi. Keyinroq, O'zbekiston ham Vashingtonda o'z elchixonasini tashkil qilishi ikki davlat o'rtasida madaniy aloqalar rivojiga turtki bo'ldi. AQSh bilan madaniy aloqalar yo'lga qo'yilishi bilan Buxoro davlat me'moriy-badiiy qo'riqxona – muzeyi xodimlarining amerikalik hamkasblari bilan belgilangan rejalari ham katta istiqbolga erishdi. Natijada, Vashingtondagi "Smitsonov" instituti ma'muriyati taklifiga ko'ra, qo'riqxona-muzeyi direktori 10 kun AQShda bo'lib, muzeylar faoliyati bilan bog'liq bo'lgan hisobga olish tizimi, asarlarni saqlash, ko'rgazmalarni tayyorlash, ta'mirlash ustaxonalarining faoliyatlari bilan tanishgandi.

1995-yilda Buxorodagi qo'riqxona-muzeyi direktorining ilmiy ishlar bo'yicha o'rinbosari Amerika muzeylari va san'at markazlari deb nomlangan xalqaro anjumanda ishtirok etgan. Bu anjumanning qatnashchilariga "Qadimgi va navqiron Buxoro" mavzusidagi Buxorodagi tarixiy voqealarni bayon qilgandi. Bu anjumanni tashkil qilishda Amerikaning Toshkentdagi elchixonasi katta yordam bergan. 1996-yil iyun oyida O'zbekiston respublikasi va Kolorado shtati o'rtasida madaniyat va san'at sohasida hamkorlik qilish to'g'risida Bitim imzolangan. Bitimga muvofiq 1997-yil 25-avgustdan 2-sentyabr kunlari Samarqandda bo'lib

o'tadigan "Sharq taronalari" I xalqaro musiqa festivalida Amerikadan o'zbek raqsi va madaniyati jamiyati prezidenti Lorel Grey xonim hay'at a'zosi, Djozef Daffey faxriy mehmon hamda Ilyamani Malayev rahbarligidagi "Shashmaqom" guruhi ishtirokchi sifatida qatnashgandi[2].

Buxorodagi qo'riqxonamuzeyi hududning tarixi, madaniyati va san'atiga oid eksponatlarni o'zida jamlagan asosiy muzey bo'lib, u 1922-yilda tashkil etilgan, 1945-yildan buyon Ark qal'asi ichida faoliyat yuritadi. Hozirda jami: 63 000 dan ziyod eksponat va 19 filiali bor.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 27-maydagi "Muzeylarda xizmatlar sohasini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-261-son qarorining 5-ilovasidagi "Muzeylar sohasida xalqaro hamkorlikni kengaytirish va rivojlantirish" ijosini ta'minlash maqsadida. 2023-yilning 28-yanvar kuni Koreya davlati madaniy meros agentligining bir guruh mutaxassislari, 3-fevral Fransiyadan mehmon bo'lgan Parij arxitektura uyushmasi direktori Borina Andriyu boshchiligidagi arxitektor xodimlari, 2-may kuni Rossiyaning Gatchina va saritsino muzeylari xodimlari Buxoro muzey qo'riqxonasi xodimlarining taklifiga binoan, muzeyga tashrif buyurishdi. 2023-yil Muzey-qo'riqxonasi xodimlari tomonidan yil davomida jami: 64 ta ko'rgazma tashkil etishgan. Shu jumladan, 12 ta muzey-qo'riqxonada, 14 ta boshqa korxonalar fondidan, 38 ta muzeydan tashqarida xalqaro ko'rgazmalar o'tkazgan. Va shu orqali 2023-yilning 3-avgustida Tula viloyatidagi "Tula Kremlida Tula muzeylar" uyushmasi bosh direktori Roman Gavrilin va 4-avgust Yevropadagi eng yirik etnografik muzeylardan biri bo'lgan Rossiya Etnografiya muzeyi direktori Yuliya Kupina bilan Buxoro davlat muzey-qo'riqxonasi o'rtasida hamkorlik shartnomasi imzolangan edi.

2024-yil 15-fevral Buxoro Muzey-qo'riqxonasi bosh direktori B.Nasimov Eron Islom Respublikasida viloyat delegatsiyasi bilan birga amaliy tashrifda bo'ldi. Hamadon shahrida Ibn Sino muzeyining ko'rgazmasi, shu yilning 18-mart kuni Sankt Peterburgda "Gatchina" muzey-qo'riqxonasi xodimlari bilan uchrashuv o'tkazildi va muzeyning "Imperiya Sharqqa qaraydi" deb nomlangan Buxoro amiri tomonidan sovg'a qilingan ashyolar ko'rgazma namoyish etildi. Shu kunning o'zida Sankt Peterburgda, maydoni 500 gektar bo'lgan "Sarskoe Selo" bog'-muzey-qo'riqxonasi, 19-mart kuni Sankt Peterburgda Petropavlovsk qal'asida joylashgan shahar tarixi muzeyi xodimlari bilan uchrashuv o'tkazilgan. 2024-yil sentabrdan 2025-yil martgacha London shahridagi Buyuk Britaniya muzeyi (British Museum)da "Silk Road" mavzusida ko'rgazma o'tkazilgan. Bu ko'rgazma uchun Buxoro muzey-qo'riqxonasi kolleksiyalaridan, jumladan Afrosiyobdan olgan devor rasmlari (VII asrlik ovchi sahna devor rasmlari), Varaxsha Qizil Zali, Kafr-Kaladan olingan yongan yog'och paneli kabi noyob eksponatlar tanlab olingan[3]. Bu xalqaro madaniy aloqalarning muhim namunasidir.

Navoiy viloyat hokimining 1992-yil 31-dekabrda 12/284-sonli "Viloyat tarixi o'lkashunoslik muzeyini tashkil etish to'g'risida"gi qarori asosida 1993yil 12-iyundan boshlab, Navoiy shahar markaziy univermagi majlislar zalida viloyat tarixiy o'lkashunoslik muzeyi faoliyat ko'rsata boshladi. 1996-yil 2-dekabrda viloyat hokimining 283-sonli "Viloyat muzey faoliyatini qo'llab quvvatlash to'g'risida"gi qaroriga asosan Karmana tumani, "Karmana" ko'chasi 17-uy (Hammom binosi)ga ko'chirilgan. Muzeydagi standart talablarga javob bermaydigan xonalarni keng, tomosha zallariga aylantirib rekonstruksiya ishlari yakuni bilan muzey o'z faoliyatini shu yerda davom ettirgan.

Navoiy viloyat muzeyida 2004-yil yakunida 9 758 ta eksponat mavjud edi. 2005-yil oxiriga kelib, eksponatlar soni 9 798 taga yetgan. Muzeyning bu natijaga erishida muzeyda faoliyat olib borayotgan xodimlarning jonbozligi tahsinga sazovordir. Jumladan, muzey xodimlari 2005-yil davomida viloyat hududi bo'ylab 18 marotaba ekspiditsiya uyushtirib, aholi qo'lida saqlanayotgan ko'plab qimmatbaho madaniyat boyliklari borligini aniqlaganlar. Shulardan ayrimlarini tushuntirish va targ'ibot ishlari natijasida viloyat muzeylariga bepul qaytarishda jonbozlik ko'rsatganlar. Muzeylarga qaytarilgan qimmatbaho buyumlardan Zarafshon "Qizilqumni o'zlashtirish tarixiy" muzeyiga 107 ta, Nurota tabiiy me'moriy majmua muzeylari 72 ta qimmatli arxeologik va etnografik eksponatlar bilan boyitilgandi. Shu tariqa 2005-yilda ilmiy ko'rikka o'tkazilgan predmetlar soni 9798 taga o'tgan. 9 798 ta eksponatlardan shulardan arxeologiyaga doir 2 dona terrakota zardushtiylik dafn marosimiga oid ostodon qopqog'i. Shuningdek, nozik naqishlar bilan bezatilgan mis chelak kabi eksponatlar muzeylarning eng noyob tarixiy ashyolari sanaladi[4]. Navoiy viloyati muzeylarda ekskursiya ishlari tabaqalashtirilgan holda tashkil etilgan. Avvalgi 15 ta yo'nalishdagi aniq mavzular 21 taga oshirilgan. Shular orasida Sovuqbuloq qoyatosh yozuvlari, Pirosta yodgorligi, Eshon Sidur bobo, B. Mashrab talqinida Nurota mavzularini misol keltirish mumkin. Muzey majmuasiga 2005-yil davomida 29 374 nafar tomoshabinlar tashrif buyurgan. Shulardan, 16 664 nafari o'quvchi talabalar bo'lib, muzeyga AQSh, Germaniya, Yaponiya, Fransiya, Belgiya va boshqa xorijiy davlatlardan mehmonlar tashrif buyurgan[5]. Navoiy viloyati muzey-qo'riqxonasi 2017- yilda kengaytirib, bir necha qo'shni muzeylarni o'z tarkibiga qabul qilgan. Jumladan, Sarayshaydagi petrogliflardan iborat muzey-qo'riqxonadagi filial qiradi.

Samarqanddagi O'zbekiston madaniyati va san'ati tarixi davlat muzeyi tarixiga nazar soladigan bo'lsak, Markaziy Osiyodagi eng ko'hna muzeylardan biri hisoblanadi. U 1896-yil 21-iyunda rasmiy ravishda ochilgan. Avvaliga muzey Georgiyev cherkovi yonidagi bitta xonada joylashgan. 1911-yil muzey ekspozitsiyasi mashhur olim V.L. Vyatkin tashabbusi bilan qurilgan maxsus binoga ko'chiriladi. 1982-yil mazkur muzey negizida Samarqand birlashgan tarixiy-me'moriy va badiiy muzey-qo'riqxonasi tashkil etilgan. Hozirda mazkur muzey tarkibiga Samarqand viloyat o'lkashunoslik muzeyi, Ulug'bek va Sadridin Ayniy yodgorligi muzeyi, Kattaqo'rg'on shahar tarixiy-o'lkashunoslik muzeyi, Ishtixon va Paxtachi tumanlari tarixiy muzeyi, Go'ri Amir va Bibixonim majmualari, Hazrat Xizr masjidi, Nodir Devonbegi madrasasi, Xoja Doniyor maqbarasi kirgan. Hozirgi kunda kelib muzey-qo'riqxona tomonidan Samarqand viloyati hududidagi 2,5 mingga yaqin arxeologik yodgorliklar hamda 770 ta me'moriy obidalar ro'yxatga olingan.

Buxoro va Samarqanddagi muzey-qo'riqxonalar 1977-yildan boshlab, xalqaro muzeylar kengashining jamoaviy a'zosi sifatida faol xalqaro faoliyat olib borishni boshlagan. O'tgan yillar mobaynida xalqaro me'yoriy-huquqiy hujjatlar (XMK) bo'yicha muzey-qo'riqxonasi xodimlari Fransiya, Niderlandiya, Peru, Germaniya, Rossiya, Ukraina, Latviya, Qozog'iston kabi mamlakatlarda uyushtirilgan konferensiyalarda qatnashganlar.

Zarafshon vohasi viloyatlaridagi muzey-qo'riqxonalar tomonidan har yili 20 dan ortiq turli ko'rgazma va ekspozitsiyalar qilingan. Ulardan kamida 3-4 tasi xorijiy hamkorlar bilan o'tkaziladigan ko'rgazmalardir. 1991-yil Samarqanddagi muzey-qo'riqxonalar Fransiyada "Samarqand kulolchiligi" mavzusida ko'rgazma tashkil qilingandi. Ushbu ko'rgazma 1994-yilgacha o'z ishini davom ettirdi va mamlakatning 4 ta shahrida namoyish qilingandi. Shuningdek, Zarafshon vohasi viloyatlaridagi muzey-qo'riqxonalar 1991-1999-yillar oralig'ida

muzey eksponatlarini Parij, Lion, Shtutgart, Gannover, Pensilvaniya va boshqa xorij shaharlarida tashkil qilingan ko'rgazmalarda namoyish qilgan. 2003-yil muzey xodimlari Vashingtonda tashkil qilingan "O'zbekiston gilamlari" ko'rgazmasini o'tkazishda faol qatnashganlar. 2004-yil muzey eksponatlari Sidney shahri (Avstraliya)da o'tkazilgan "Markaziy Osiyoning amaliy san'at" ko'rgazmasida namoyish qilingan. 2005-yil Yaponiyaning 6 ta shahrida "Buyuk Ipak yo'li" mavzusida tashkil etilgan ko'rgazmada muzey ashyolari ham namoyish qilingan edi[6]. Muzeylar faoliyatining yildan-yilga rivojlanib, 2013-yil Toshkent shahrida bo'lib o'tgan "Ipak yo'li Turizmi" yarmarkasida, Samarqanddagi muzey-qo'riqxonalar fondining 98 ta fond ashyosi, Buyuk Britaniyada bo'lib o'tgan ko'rgazmada Afrosiyob muzeyida saqlanayotgan Ossuariylar namoyish qilindi[7]. Germaniyaning Frayburg shahrida o'zbek-german ilmiy-madaniyat jamiyatining konferensiyasiga ishtirok etganlar[8]. Qolaversa, turli yillarda muzeylarda nemis olimi Gavril Kellerning "O'zbekistonda ayollar madaniyati", nemis haykaltaroshi Edelgard Lyosh, nemis rassomlari Wolfgang Timman, Kristina Sammer, slovak rassomi Dushan Kallayning shaxsiy ko'rgazmalari, shuningdek, Isroil, Polsha, Chexiya, Yaponiya, Finlandiya va boshqa mamlakatlar ijodkorlarining foto ko'rgazmalari o'tkazilgan[9].

Ko'rgazmalar tashkil qilishdan tashqari, muzey-qo'riqxona xodimlari, Boxum universiteti, German Arxeologiya instituti (Germaniya), Kioto shahridagi xalqaro tillar universiteti (Yaponiya) xodimlari bilan hamkorlikda fondagi qo'lyozma hujjatlar katalogini hamkorlikda tayyorlagan.

O'zbek-german etnografik ilmiy ekspeditsiyasi uyushtirilib, uning natijasida nemis-o'zbek tillarda "Samarqand ertaklari" kitobi nashrdan chiqarilgandi. Muzey-qo'riqxonasi xodimlari o'zbek-fransuz, o'zbek-italyan, o'zbek-ukrain qadimshunoslik qo'shma ekspeditsiyalarida ishtirok etishgan. O'tgan davr mobaynida Zarafshon vohasi viloyatlaridagi muzey-qo'riqxonalar MDH davlatlaridagi ko'pgina muzeylar bilan o'z aloqalarini o'rnatgan. Chunonchi, 2000- va 2003-yillari Samarqand rossiyalik hamkorlar bilan hamkorlikda "O'zbekiston muzeylari yangi iqtisodiy sharoitda", "Muzeylar ishida axborot texnologiyalari", 2005-yilda Buxoro muzey-qo'riqxonasi ham Rossiyaning Ermitaji bilan hamkorlik "Sharq merosi", respublika muzey xodimlarining "Informatsion texnologiya" mavzusida xalqaro seminar va ko'rgazmalar tashkil etilgandi. Muzey qo'riqxona xodimlari Sank-Peterburk, Qozon va boshqa shaharlarda tashkil etilgan xalqaro seminar va konferensiyalarda faol qatnashganlar[10].

Xulosa. Buxoro, Samarqand va Navoiy muzeylari xorijiy hamkorlik orqali bedor madaniy aloqa, tajriba va eksponat almashinuvini rivojlantirib, tashqi auditoriyani kengaytirishga ulkan imkoniyatlarga ega. Ko'chma ko'rgazmalar, ilmiy hamkorliklar, virtual va media loyihalar muzeylarning xalqaro maqbulligini oshiradi, turistik va ilmiy salmog'ini kuchaytirib, ma'naviy merosni saqlash va targ'ib qilishda muhim rol o'ynaydi. Ammo samarali hamkorlik uchun moliyaviy resurslar, institutsional tizimlar, kadr tayyorlash va logistik jihatlar bo'yicha cheklovlar mavjudligi ahamiyatlidir. Ushbu masalalarni hal etgan taqdirda muzeylar xorijiy aloqalardan yanada keng foydalanib, madaniy va ilmiy boyliklarini global manzarada munosib tarzda namoyon qila oladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Buxoro viloyat davlat arxivi. M-1459-fond, 1-ro'yxat, 1713-yig'ma jild, 152-156, 182-186-vaqalar.
2. O'zbekiston Milliy Arxivi. M-7-fond, 1-ro'yxat, 332-yig'ma jild, 103-108 vaqalar.

3. Buxoro davlat muzey–qo‘riqxonasining ilmiy fond, Ma’naviy–ma’rifiy va xo‘jalik faoliyati bo‘yicha 2025-yil yarim yillik hisoboti.
4. O‘zbekiston Milliy Arxivi. M-38-fond, 1-ro‘yxat, 222-yig‘ma jild, 1-2 varaqlar.
5. O‘zbekiston Milliy Arxivi. M-38-fond, 1-ro‘yxat, 222-yig‘ma jild, 30-varaq.
6. O‘zbekiston Milliy Arxivi. M-38-fond, 1-ro‘yxat, 224-yig‘ma jild, 1-varaq.
7. Samarqand viloyat davlat arxivi. 2119-fond, 1-ro‘yxat, 82-yig‘ma jild, 11-varaq.
8. O‘zbekiston Milliy Arxivi. M-38-fond, 1-ro‘yxat, 224-yig‘ma jild, 7-varaq.
9. O‘zbekiston Milliy Arxivi. M-38-fond, 1-ro‘yxat, 224-yig‘ma jild, 1-2-varaqlar.
10. O‘zbekiston Milliy Arxivi. M-38-fond, 1-ro‘yxat, 224-yig‘ma jild, 2-7-varaqlar.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).